

Kirkekampen om ekteskapet og barnet

Da utredningen fra det samlivsetiske utvalget ble presentert i Oslo den 11. februar 2013, ble fem personer invitert til å gi en respons. Denne teksten er en bearbeidet og utvidet versjon av responsen fra Øivind Benestad, daglig leder i Stiftelsen MorFarBarn.

Av Øivind Benestad

1) MASSIV KIRKELIG MOTSTAND

I 2007 stemte 83% av Kirkemøtet mot politikernes planer om en kjønnsnøytral ekteskapslov. I 2006 uttalte 16 av Lærenemndas 20 medlemmer at kirken ikke kan sidestille likekjønnet samliv med ekteskap. I 2004 og 2005 avviste biskopene enstemmig (inkl biskopene Køhn og Stålsett) en kjønnsnøytral ekteskapsforståelse. I 1997 stilte et samlet bispemøte seg bak følgende formulering: «Å sidestille heterofilt ekteskap med homofilt samliv er i strid med grunnleggende etiske prinsipper i Bibelen og må anses som kirkesplittende vranglære.»

Helt fram til i dag har den kirkelige motstanden mot likekjønnet ekteskap vært massiv. Det er derfor oppsiktsvekkende at flertallet bak utredningen som nå er lagt fram, langt på vei ignorerer alt det som biskopene, Lærenemnda og Kirkemøtet har uttalt de siste 15 årene. Uten et fnugg av ny innsikt gjør utvalgets flertall en 180 graders helomvending. I stedet for profetisk å tale politikernes midt imot og forsvare Bibelens ekteskapsteologi, velger flertallet å tilpasse seg en ideologi som omdefinierer ekteskapet i sine grunnvoller. Det er lite tillitsvekkende, for å si det mildt.

2) PARTNERSKAP OG EKTESKAP

I utredningen blir partnerskap og likekjønnet «ekteskap» framstilt som nesten identiske størrelser. Det er på ingen måte sant. Før partnerskapsloven ble avskaffet, var partnerskap og ekteskap svært like i forhold til juridiske rettigheter og plikter. Men det eksisterte én fundamental forskjell, nemlig barn. Partnere hadde ikke rett til å skaffe seg barn på kunstig vis eller ved adopsjon.

Alt det som kirkelige organer har uttalt om homofili de siste årene, har vært med partnerskapsinstitusjonen som bakteppe. Man har altså snakket om voksne par *uten barn*. Den nye ekteskapsloven endret dette på grunnleggende vis, slik at barn nå blir betraktet som en rettighet for likekjønnede par. Forskjellen på partnerskap og ekteskap er derfor meget stor – ikke minst fra barns perspektiv.

På tross av dette sier utredningen på side 38 at det som kirken hittil har uttalt om personer i registrert partnerskap, «må nå bety likekjønnet ekteskap». Man overfører altså alle kirkelige uttalelser om partnerskap til nå å gjelde likekjønnede «ekteskap». Dette er en logisk kortslutning med svært alvorlige følger.

3) EKTESKAP og BARNEMARKED

Det mest oppsiktsvekkende og kritikkverdige ved hele utredningen er etter min mening at den ikke tar opp barns situasjon i relasjon til likekjønnet «ekteskap» på en grundig måte. Av uforståelige grunner informerer utvalget på side 11 at de har valgt å ikke gå særlig inn i tematikken omkring barn. Den viktigste av alle innvendinger mot likekjønnet «ekteskap» blir altså utelatt!

Å definere barn som et ubetydelig eller perifert punkt i en utredning om kristen ekteskapsteologi, virker uforståelig. Denne svakheten er så grunnleggende at det svekker utredningens nytteverdi som ressurs for den videre debatten. Det viktigste mangler, fordi barneperspektivet i praksis er usynliggjort. Bortsett fra noen gode og viktige kommentarer fra mindretallet på side 72, er det voksenperspektivet som dominerer gjennom hele utredningen. Dette er dramatisk for en kirke som ønsker å tale barnets sak og ha Jesu forhold til barn som forbilde.

Å si Ja til likekjønnet «ekteskap» innebærer med nødvendighet et Ja til barnemarkedet – enten man liker det eller ikke. Ekteskap og barn hører nemlig uløselig sammen – både bibelsk, historisk, kulturelt og i nåtidens praksis. Ettersom likekjønnede par ikke kan få barn sammen, må de nødvendigvis benytte seg av barnemarkedet. Men for utvalgets flertall ligger hele denne problematikken utenfor synsfeltet.

Kjøp og salg av sæd og egg, donorer og surrogatmødre er en integrert del av ideologien som ligger bak den kjønnsnøytrale ekteskapsloven. Muligheten for å kunne skaffe seg barn var hovedgrunnen til at aktivistene ønsket å erstatte partnerskapsloven med en kjønnsnøytral ekteskapslov. Ekteskapsreformen i juni 2008, der fem lover ble endret på samme dag, var først og fremst en radikal barnereform.

4) IDEOLOGI og EKTESKAP

Selv om utredningen inneholder mye interessant stoff, er den svært lite opptatt av ideologien som ligger bak den kjønnsnøytrale ekteskapsforståelsen. Hva er et menneske? Hva er kjønn? Er kjønns polariteten noe grunnleggende og essensielt ved mennesket, eller kan vi konstruere vår egen seksuelle identitet? Den radikale kjønnsforskningen har lagt premissene for statens nye lover om ekteskap, foreldreskap, reproduksjon og barn. Ønsker utvalgets flertall at denne ideologien nå i smug føres inn i kirken via bakdøren, uten å bli grundig vurdert i forhold til kristen tro, tanke og teologi?

5) AVSTEMNING og FLERTALL

Ekteskapet mellom mann og kvinne, kjønns polariteten og barns rett til sine egne foreldre tilhører grunnvullen i Guds ordninger for menneskelivet. Vil det ikke være uansvarlig av Kirkemøtet å endre slike sannheter ved en avstemning som kanskje blir vunnet med et flertall på én eller to stemmer? Hva vil et slikt resultat kunne bety for det framtidige klimaet i kirken? Bør man ikke prøve å sikre en større legitimitet for en eventuell endring i skapelsesteologien?

Et forslag som bør diskuteres grundig, er om avgjørelsen angående en likekjønnet lære og liturgi om ekteskapet bør kreve 2/3 flertall for å bli vedtatt – på samme måte som endringer i Grunnloven.

6) SAMBOERSKAP

Til slutt vil jeg kort nevne at det finnes mye forskning og kunnskap omkring samboerskap som ikke er kjent i Norge. Her i landet tror nesten alle at samboerskap er en god forberedelse til ekteskapet. Sannheten ser faktisk ut til å være den motsatte. En britisk rapport fra 2010 viser f.eks. at de som er samboere før de gifter seg, har 60 prosent større sjanse for skilsmisse enn de som ikke har vært samboere før de gifter seg. (Hayward & Brandon, *Cohabitation in the 21st Century*. Finnes på nettet.) Samboerskap er uten tvil et tema som kirken med fordel kan jobbe videre med på flere plan – ikke minst som en pedagogisk utfordring overfor unge mennesker.